

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Dariusz Śliwiński

Sędziowie: SSO Hanna Bartkowiak (spr.)

SSO Piotr Gerke

Protokolant: st. sekr. sąd. Aleksandra Kamińska

przy udziale J. D. Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2017 r.

sprawy **H. G. (1) (G.)**

oskarżonego z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Obornikach

z dnia 21 października 2016 r. sygn. akt II K 309/16

1. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce orzeczonej wobec oskarżonego kary ograniczenia wolności i związanych z nią orzeczeń w punktach 1-3, na podstawie art. 190 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk wymierza mu karę 9 (dziewięciu) miesięcy pozbawienia wolności.
2. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.
3. Zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa zwrot kosztów procesu za postępowanie odwoławcze w kwocie 20 zł oraz wymierza mu opłatę za obie instancje w kwocie 180 zł.

P. G. D. H. B.

UZASADNIENIE

H. G. (1) został oskarżony o to, że w okresie od 6 do 28 maja 2016 r. w G. w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru groził pokrzywdzonemu M. P. pozbawieniem życia oraz pobiciem, przy czym groźby te wzbudziły u pokrzywdzonego uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, to jest o przestępstwo z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 12 kk.

Sąd Rejonowy w Obornikach, wyrokiem z dnia 21 października 2016 r. wydanym w postępowaniu o sygn. akt II K 309/16, uznał **oskarżonego H. G. (1)** za winnego tego, że:

- a. w dniu 6 maja 2016 r. w G., w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, groził pokrzywdzonemu M. P. pozbawieniem życia oraz pobiciem, przy czym groźby te wzbudziły w pokrzywdzonym uzasadnioną obawę, że będą spełnione; to jest przestępstwa z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 12 kk;

b. w dniu 28 maja 2016 r. w G., groził pokrzywdzonemu M. P. pozbawieniem życia oraz pobiciem, przy czym groźba ta wzbudziła u pokrzywdzonego uzasadnioną obawę, że będzie spełniona; to jest przestępstwa z art. 190 § 1 kk;

stanowiących ciąg dwóch przestępstw z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 12 kk i z art. 190 § 1 kk i za to na podstawie art. 190 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk wymierzył mu karę 12 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie (pkt 1 lit. a,b).

Na podstawie art. 34 § 3 kk w zw. z art. 72 § 1 pkt 6b kk Sąd zobowiązał też oskarżonego do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych w okresie wykonywania kary ograniczenia wolności, a na podstawie art. 34 § 3 kk w zw. z art. 72 § 1 pkt 7a i § 1a kk do powstrzymania się w okresie wykonywania kary ograniczenia wolności od kontaktowania się w jakikolwiek sposób z pokrzywdzonym M. P. oraz zbliżania się tego pokrzywdzonego na odległość mniejszą niż 50 metrów (pkt 2 i 3).

W punkcie 4 wyroku zasądził od oskarżonego koszty sądowe, a w tym wymierzył mu opłatę w kwocie 180 zł (k. 114-115).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości prokurator, na niekorzyść oskarżonego. Zarzucił on orzeczeniu rażącą niewspółmierność kary, powstałą wskutek niedostatecznego uwzględnienia wysokiego stopnia społecznej szkodliwości oraz zawinienia w zakresie zarzucanego oskarżonemu przestępstwa, a także jego uprzedniej karalności.

Podnosząc powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego H. G. (1) kary 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Odpowiedź na apelację złożyła obrońca oskarżonego, wnosząc o utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia. Do tego pisma procesowego załączyła szereg dokumentów mających m.in. wskazywać, że oskarżony od okresu dziecięcego wymagał opieki psychologicznej i psychiatrycznej, gdyż prezentował zaburzenia zachowania na tle zespołu nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi. Nadto podniosła, że oskarżony leczy się w (...) Centrum (...) w O. i w (...) Centrum Medycznym (...) w S., z rozpoznaniem „osobowość chwiejna emocjonalnie, typ impulsywny”. Obrońca wskazała również, iż oskarżony posiada stałą pracę zarobkową, z której wywiązuje się bez zastrzeżeń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była zasadna i zasługiwała na uwzględnienie. Skutkiem tego była zmiana zaskarżonego wyroku i zaostrenie kary wobec oskarżonego ponad wniosek prokuratora.

Na wstępie podnieść należy, że kontrola instancyjna nie wykazała by Sąd I instancji dopuścił się uchybień w zakresie szerszym niż wywodził autor środka odwoławczego. Sąd Okręgowy uznał zatem, że nie zachodzą okoliczności nakazujące uchylenie bądź zmianę zaskarżonego wyroku niezależnie od granic zaskarżenia.

Odnosząc się do zarzutu apelacji, należy uwzględnić, że w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego rażąca niewspółmierność kary czy środka karnego ma miejsce wówczas, gdy kara czy środek ten co prawda mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, jednak na skutek nieuwzględnienia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa jak i osobowości sprawcy, staje się w odczuciu społecznym karą niesprawiedliwą (por. wyrok SN z 11 kwietnia 1985 r., V KRN 178/85, OSNKW 1985/7-8/60). Zauważyć przy tym trzeba, że nie każda niewspółmierność kary usprawiedliwia ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Ustawodawca wymaga by niewspółmierność ta miała kwalifikowaną postać. Zgodnie z art. 438 pkt 4 kpk musi ona być rażąca, znaczna, „bijąca w oczy”, z oddaleniem od kary uznawanej za sprawiedliwą (por. wyrok SA w Krakowie z 19 grudnia 2000 r., II AKa 218/00, KZS 2001/1/33). Wymaga też podkreślenia, że przy zarzucie rażącej niewspółmierności kary nie wymaga się wskazania nowych, niustalonych przez sąd okoliczności, a można poprzestać na wykazaniu, że okoliczności prawidłowo ustalone mają takie znaczenie i ciężar gatunkowy, których orzeczona kara bądź nie uwzględnia w ogóle, bądź uwzględnia je w stopniu niedostatecznym (por. SN z 23 października 1974 r., V KRN 78/74, OSNKW 1974/12/234).

Kierując się przywołanymi dyrektywami i wskazówkami, Sąd Okręgowy zbadał czy rozstrzygnięcie o karze wymierzonej zaskarżonym wyrokiem jest prawidłowe, a w tym, czy orzeczona kara odbiega w kwalifikowany sposób od standardu kary sprawiedliwej.

W ocenie Sądu odwoławczego Sąd I instancji ukształtował swe przekonanie o karygodności występku oskarżonego H. G. (1) nie uwzględniając należycie wszystkich okoliczności inkryminowanych zdarzeń. Mianowicie nie wziął pod uwagę całokształtu właściwości i warunków osobistych podsądnego oraz rodzaju i rozmiaru ujemnych następstw jego czynów. Skutkiem tego było niedoszacowanie stopnia winy sprawcy oraz stopnia szkodliwości społecznej jego występku.

Uwypuklić trzeba, że H. G. (1) wypowiadał groźby pobicia i pozbawienia życia pokrzywdzonego, wymachując kijem oraz używając słów wulgarnych. Przejawiał zatem wzmożoną agresję, która spotęgować miała u pokrzywdzonego odczucie strachu i osiągał oczekiwany rezultat, gdyż M. P. poważnie obawiał się o swoje bezpieczeństwo. Zwiększało to naganność jego postępowania, a także uwypuklało duże natężenie złej woli sprawcy.

Sąd niższej instancji ustalił również, że H. G. (1) został wcześniej skazany:

- wyrokiem Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 10 maja 2010 r. (uprawomocnił się w dniu 18 maja 2010 r.) w sprawie II K 207/10 za przestępstwa z art. 56 ust. 2, art. 62 ust. 1 i 2 oraz 59 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na kary, które połączono w karę łączną 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, a jej wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby;
- wyrokiem Sądu Rejonowego w Obornikach z dnia 30 kwietnia 2015 r. (uprawomocnił się w dniu 8 maja 2015 r.) w sprawie II K 313/15 za przestępstwa z art. 190a § 1 kk i art. 190 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk (2 razy) na kary, które połączono w karę łączną 7 miesięcy pozbawienia wolności, a jej wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby;
- wyrokiem Sądu Rejonowego w Obornikach z dnia 11 czerwca 2015 r. (uprawomocnił się w dniu 19 czerwca 2015 r.) w sprawie II K 303/15 za przestępstwo z art. 190 § 1 kk na karę 100 stawek dziennych grzywny każda po 15 zł.

Fakt, że H. G. (1) był wielokrotnie skazywany świadczy o jego pogłębionej demoralizacji, a także niepoprawności. Przekonanie to ulega wzmocnieniu, jeśli uwzględni się, że występku osądzanych w tym postępowaniu dopuścił się w okresie próby stosowanej z wyroku karnego w sprawie SR w Obornikach o sygn. II K 313/15, w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary łącznej pozbawienia wolności. Jest też istotne, że po raz kolejny dopuścił się umyślnie, i to w bliskim odstępie czasu, dwóch przestępstw podobnych do tych, za które były już dwukrotnie skazywany.

Uwzględniając powyższe, wespół z pozostałymi ustaleniami poczynionymi w toku rozprawy głównej, Sąd odwoławczy uznał, że ciężar winy H. G. (1) oraz o stopień szkodliwości społecznej jego występku nie pozwalają po raz kolejny na zastosowanie kary wolnościowej. Takie były już względem oskarżonego stosowane i nie wywarły pożądanego efektu w postaci poprawy postępowania. H. G. okazuje nadal utrwalony, a przy tym znaczny stopień demoralizacji i poważny brak poszanowania dla obowiązujących norm prawnych. To uzasadnia założenie, że nastąpić musi wyraźna progresja w reakcji na jego kolejne przestępstwa. Brak zdecydowanego i odczuwalnego odzewu w postaci dotkliwej kary mógłby bowiem zostać uznany za wyraz pobłażania i przyzwolenia.

Do zmiany stanowiska Sądu Okręgowego nie przekonały twierdzenia obrony zgłoszone w odpowiedzi na apelację. Przede wszystkim zaznaczenia w tym miejscu wymaga, iż żadnych uzasadnionych wątpliwości co do stanu zdrowia psychicznego podsądnego, w rozumieniu art. 79 § 1 pkt 3 i 4 kpk, nie przyniosła lektura dokumentów zaprezentowanych przez obrońcę. Te potwierdzały m.in. obniżoną kontrolę zachowania u oskarżonego i zaburzenia zachowania i emocji oraz zalecały terapię, które nie były jednak wedle zaleceń podejmowane (vide: opinia psychologiczna z 10.03.2011 r., k.165, zaświadczenie od lekarza neurologa z 6.06.2007 r., k.181). Oskarżony w toku tego procesu wcześniej nie zgłaszał też, że leczył się psychiatrycznie. Natomiast obecnie podjęta terapia i leczenie w Centrum (...) w O., choć należy je ocenić pozytywnie, są zbyt późną reakcją oskarżonego na stwierdzone u niego

problem z kontrolą emocji i stanowią wyraz jego obaw o los zaskarżonego wyroku. Działania te należało zatem potraktować jako instrument, mający służyć do utrzymania zaskarżonego wyroku w mocy. Natomiast fakt zatrudnienia był już znany Sądowi I instancji i podlegał ocenie jako jedna z okoliczności osobopoznawczych o sprawcy. To, że oskarżony ma stałą pracę i dłuższy staż, nie powstrzymywało go jednak od popełniania przestępstw, choć samo w sobie stanowiło niewątpliwie pozytywną informację o oskarżonym.

W związku ze wszystkimi ustalonymi przez Sąd Rejonowy okolicznościami inkryminowanych zdarzeń popełnionych na szkodę M. P., nie można było zgodzić się z wnioskami tego Sądu, że kara ograniczenia wolności będzie dla sprawcy realna i czynić będzie zadość krzywdzie spowodowanej pokrzywdzonemu. Sąd II instancji w pełni akceptując zasadę prymatu kar wolnościowych nad karą pozbawienia wolności, uznał jednak przekonujące racje apelującego oskarżyciela publicznego. Stwierdził konieczność poważnej zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez wymierzenie sprawcy kary surowszego rodzaju, to jest kary pozbawienia wolności. Tylko taka pozwala bowiem żywić przekonanie, że wstrząśnie podsądnym i wywoła u niego refleksję nad dotychczasowym postępowaniem. Sąd Okręgowy wziął również pod uwagę, że tylko w warunkach izolacji więziennej sprawca ten będzie miał zapewniony regularny kontakt z ludźmi specjalizującymi się w udzielaniu pomocy osobom zdemoralizowanym oraz nieradzącym sobie z opanowywaniem własnych emocji. Wcześniej stosowane wobec H. G. środki probacyjne, w tym dozór kuratora sądowego, nie przyniosły bowiem oczekiwanych pozytywnych wyników zmiany jego postawy życiowej i zachowania.

Uznawszy, że H. G. (1) powinna zostać wymierzona kara pozbawienia wolności, Sąd Okręgowy stanął przed koniecznością wyznaczenia jej wysokości w ramach zakreślonych przez ustawę (to jest w zakresie od 1 miesiąca do 3 lat pozbawienia wolności - art. 190 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk).

Po uwzględnieniu wszystkich okoliczności, które mają wpływ na sądowy wymiar kary, Sąd II instancji uznał, że kara 9 miesięcy pozbawienia wolności jest karą adekwatną do stopnia winy sprawcy, szkodliwości społecznej jego czynu, a przy tym taką, która właściwie zrealizuje cele zapobiegawcze i wychowawcze oraz wypełni potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Okolicznością szczególnie obciążającą była dotychczasowa karalność oskarżonego, w tym za przestępstwo podobne, a także działanie w okresie próby przy warunkowym zawieszeniu wykonania kary za umyślne przestępstwa podobne i tożsame z tymi objętymi zaskarżonym wyrokiem (występki z art. 190a § 1 kk i art. 190 § 1 kk).

Sąd Okręgowy nie zaakceptował propozycji apelującego postulującego wymierzenie kary pozbawienia wolności 6 miesięcy pozbawienia wolności. Taka kara, w ocenie Sądu odwoławczego nie spełniałaby standardu kary sprawiedliwej i adekwatnej do przypisanych oskarżonemu czynów, choć przyznać trzeba, że wszystkie wskazane w apelacji argumenty przemawiały za jej zaostrzeniem w kierunku zawnioskowanym w pisemnym środku odwoławczym. Jednocześnie nie stwierdzono przeszkód procesowych aby orzec karę pozbawienia wolności wyższą aniżeli ta zaproponowana przez prokuratora w apelacji. Kodeks postępowania karnego w art. 434 § 1 daje zaś sądowi odwoławczemu możliwość orzekania na niekorzyść oskarżonego w granicach zaskarżenia, tylko wtedy gdy wniesiono na jego niekorzyść środek odwoławczy i tylko w razie stwierdzenia uchybień podniesionych w tym środku odwoławczym. Zdaniem Sądu Okręgowego określenie „w granicach zaskarżenia”, odnosi się do zaskarżonej części wyroku, tj. w tym konkretnym przypadku, orzeczenia o karze. Nie oznacza natomiast „związania sądu II instancji” wnioskami końcowymi apelacji prokuratorskiej, przy nie dokonywaniu zmian ustaleń faktycznych.

W konsekwencji Sąd II instancji orzekł jak w punkcie 1 wyroku. Zmienił zaskarżony wyrok i na podstawie art. 190 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk wymierzył oskarżonemu H. G. karę 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy, nie znajdując podstaw do dalszej ingerencji w wyrok, w pozostałym zakresie utrzymał go w mocy (pkt 2 wyroku).

W pkt 3 wyroku orzeczono o kosztach procesu za postępowanie odwoławcze. Na podstawie art. 636 § 1 kpk oraz § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (j.t. Dz.U. z 2013 r., poz. 663) Sąd Okręgowy zasądził od oskarżonego H. G. (1) na rzecz Skarbu Państwa zwrot kosztów procesu za postępowanie odwoławcze. To jest kwotę

20 zł. Na podstawie zaś art. 2 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (j.t. Dz. U. z 1983 r., Nr 49, poz. 223 ze zm.) wymierzył mu opłatę za obie instancje w kwocie 180 zł.

P. G. D. H. B.